

بخش دوم

توجه کنیم

فهرست بخش دوم : توجه کنیم

- هدف کلی
- اهداف رفتاری
- مقدمه
- رویکرد آموزشی
- ویژگی های کتاب فعالیت های پیش دبستانی
- چرخه یادگیری کلب
- طبقه بندی فرآگیران براساس چرخه یادگیری
- تهیه پوشه کار
- فرم شماره ۱ برنامه ریزی یک فعالیت آموزشی
- راهنمای تکمیل فرم شماره ۱ و نمونه کار
- فرم شماره ۲ برنامه ریزی مفاهیم آموزشی
- راهنمای تکمیل فرم شماره ۲ و نمونه های کار
- چند عنوان برای تمرین هنرجویان
- چند نمونه پروژه آموزشی برای تمرین
- طراحی درس و ارزیابی آن
- فرم های مراحل طراحی درس و ارزیابی از خود
- یک نمونه «خود را بیازماید»

هدف کلی

کاربرد روش ها و راهکارها برای رسیدن به اهداف کتاب درسی

اهداف رفتاری بخش دوم

در پایان این بخش هنرآموز باید بتواند :

- ۱- ویژگی‌های کتاب درسی را فهرست کند.
- ۲- چرخهٔ یادگیری را با مثالی توضیح دهد.
- ۳- با توجه به چرخهٔ یادگیری، فراگیران را طبقه‌بندی کند.
- ۴- یک نمونه پوشیده کار ارائه دهد.
- ۵- نمونهٔ تکمیل شده‌ای از فرم برنامه‌ریزی فعالیت آموزشی برای کودکان پنج تا شش ساله ارائه دهد.
- ۶- نمونهٔ تکمیل شده‌ای از فرم برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی برای کودکان چهار تا پنج ساله ارائه دهد.
- ۷- فرم برنامه‌ریزی فعالیت آموزشی تکمیل شده را ارزیابی کند.
- ۸- فرم برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی تکمیل شده را ارزیابی کند.

مقدمه

آموزش و یاددهی اثربخش، مستلزم قرار گرفتن هنرآموزان و هنرجویان در دنیای با زمینه‌های فرهنگی مناسب و مرتبط با زندگی است. اگرچه یادگیری در ذهن صورت می‌گیرد ولی زمانی مؤثر است که در زندگی واقعی قابل طرح و اجرا باشد. در این فصل هنرآموزان با رویکرد آموزشی کتاب و نحوهٔ تکمیل فرم‌های آموزشی برای ارائهٔ پروژه‌ها آشنا می‌شوند.

رویکرد آموزشی کتاب

انسان موجودی است چند بعدی و دارای نیازهای گوناگون، که برای زندگی، نیازمند برخورداری از مهارت‌های متنوع است. بنابراین ادامهٔ حیات او و بهره‌مند شدن از نعمت‌های الهی و حل مسائل مربوط به زندگی واقعی، دانش و مهارت‌های مختلفی را می‌طلبد و نمی‌تواند یک بعدی باشد.

از این‌رو، آموزش و پرورش نیز باید به این رویکرد آموزشی خاص تأکید کند که مدارس باید تعلیم را فرایندی جهت ایجاد توانایی‌های مورد نیاز برای زندگی در آینده تلقی نماید، یعنی تدریس و یاددهی باید کل نگر باشد، رویکردی که منتج از دنیای واقعی است و دانش آموزی پرورش دهد که بتواند واجد مهارت‌های گوناگون (مهارت آکادمیک، مهارت عملی، مهارت حل مسئله، مهارت کار تیمی و گروهی) باشد و به آسانی جذب بازار کار شود (کاندی، فالکتر ۱۹۹۵). تحقق چنین امری تا حدی در یک برنامهٔ درسی منسجم و یک پارچهٔ ممکن می‌شود (لیک ۱۹۹۴)، که به آن روش یا برنامهٔ درسی تلفیقی^۱ گویند. این روش برنامه‌ای است که :

- به دانش آموز اجازه می‌دهد تا روابط درونی موضوعات درسی را مشاهده کند.
- همکاری بین دانش آموزان و معلمان را برای طرح ریزی تیمی افزایش می‌دهد.
- تغییرات از شکل سنتی به شکل راهبردهای آموزشی نوین که به جای یادگیری عادتی، فهم مطالب را تشویق می‌کند، در می‌آید.
- از اقدامات مبتکرانه و خلاق حمایت می‌کند.
- چندین درس را در یک پروژهٔ فعال ترکیب می‌کند تا شان دهد چگونه کودک از طریق دروس، با دنیای واقعی آمیخته در یک فعالیت، مواجه می‌شود.

روان‌شناسان شناختی اعتقاد دارند، آموزش اندیشه تلفیق به عرصه کاربرد عملی مهارت‌ها بسیار تزدیک است و این نوع آموزش شرایطی فراهم می‌کند که داشن آموز بتواند فراگرفته‌های خود را عملاً در برخورد با واقعیت‌های زندگی مورد آزمایش قرار دهد.

کتاب فعالیت‌های پیش‌دبستانی با چنین دیدگاهی تألیف شده است.

هدف اصلی این کتاب آشنا کردن هنرجو با نیازهای همه‌جانبه کودکان است و ارائه فعالیت‌ها برای آموزش مفاهیم به کودکان، در جهت غنی سازی اطلاعات و نیازهای آنان و کاربرد آن مفاهیم در زندگی واقعی، بنابراین کتاب با دو هدف دنبال می‌شود:

ابتدا هنرجو، دانش خود را در زمینه شناخت ویژگی‌های کودک می‌افزاید و از نظر ضرورت و اهمیت فعالیت‌ها (بازی، هنر، زبان آموزی ... جمعاً ده فعالیت) به طور کامل در مفاهیم، جست‌وجو و کشف می‌کند و در همان زمینه با تمرین به کسب تجربه می‌پردازد.

سپس به این مفاهیم به صورت مرتب و پیوسته نگاه می‌کند. زیرا که حوزه‌های فعالیت‌هایی مانند کاردستی، بازی، نقاشی و هنر، علوم و ... می‌توانند در متن یک موضوع معین مطالعه شوند و به این ترتیب آنها دانش پیشین و تجارب خود را با بازی، هنر، حرکات و ... برای خلق روابط مختلف در حیطه شناختی، عاطفی و حرکتی به کار می‌گیرند و بین آموخته‌ها، جامعه و زندگی واقعی پیوند برقرار می‌کنند. در اینجا روابط معناداری بین موضوعات درسی، آنچه می‌دانند و آنچه باید با کوشش و جست‌وجو یاد بگیرند و سپس در مورد آن فکر کنند و در اجرای بعدی به کار گیرند، به وجود آمده است.

ویژگی‌های کتاب فعالیت‌های پیش‌دبستانی

ویژگی‌های این کتاب عبارت‌اند از:

سازماندهی محتوا براساس اهداف برای تسهیل در فرایند یاددهی – یادگیری؛

• تلفیق مواد درسی به روش سازماندهی چند رشته‌ای؛

• تحت پوشش قرار دادن دو بعد زندگی فردی و اجتماعی؛

• فرصت برای یک تجربه عملی و مهارت؛

• صرف وقت و مشارکت بیشتر بین هنرآموز و هنرجو؛

• توجه به مهارت‌های اساسی مثل حل مسئله و خلاقیت؛

• محدود نبودن منابع درسی و ارائه مطالبی برای مطالعه آزاد (سی‌دی، فیلم و ...)

• انعطاف‌پذیری برنامه‌ها؛

• ارتباط بین مفاهیم و فعالیت‌ها؛

• ارزش گذاشتن به فعالیت‌های گروهی؛

• دادن فرصت برای بحث و تبادل نظر به هنرجو و هنرآموز؛

• امکان اجرای فعالیت‌ها در فضاهای گوناگون؛

• پیشنهاد استفاده از وسائل ساده و قابل دسترس؛

• توجه به ایمنی و سلامت محیط؛

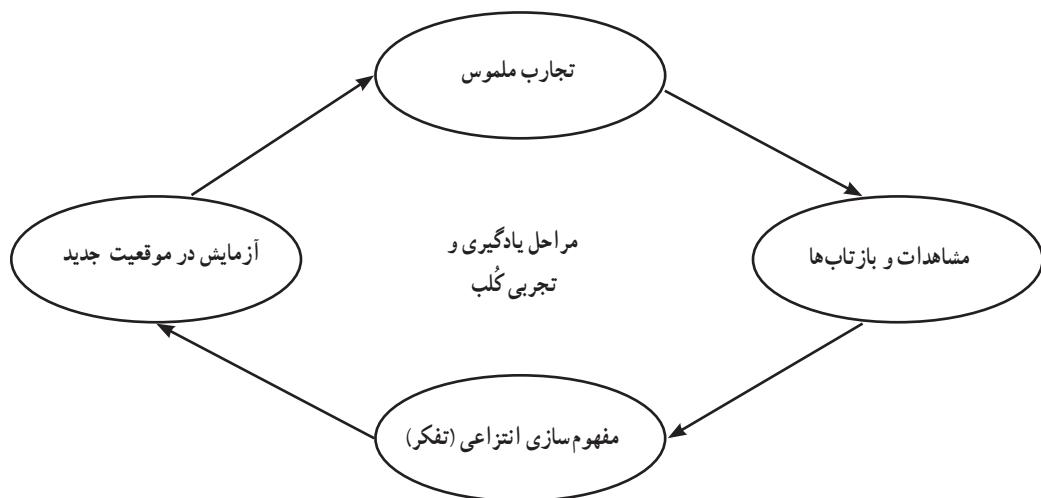
• تشویق و علاوه‌مند کردن دانش آموزان به کلاس درس؛

- ارزیابی مداوم در طول سال مبتنی بر اعتماد و خلاقیت.
براساس این ویژگی‌ها هنرآموز می‌تواند در طی سال، با توجه به مفاهیم گوناگونی که داشتن آنها برای کودکان ضروری است، فعالیت‌ها را انجام دهد، مشاهده کنند، فکر کنند و برنامه‌ریزی کنند (کلب ۱۹۸۴) و به این ترتیب با تلفیق روش‌های گوناگون، موضوعات و اطلاعات بیشتری کسب کند و آنها را به کار گیرد.

گذری بر چرخه یادگیری — چرخه یادگیری کلب^۱

با توجه به مراحل یادگیری، که مفصل‌اً در بخش اول به آن اشاره شد، به معرفی چرخه یادگیری تجربی کلب می‌پردازیم. چرا که در اینجا استفاده از این چرخه پاسخ‌دهی بهتری دارد. این چرخه براساس مراحل چهارگانه یادگیری^۲، تئوری یادگیری تجربی «کلب» با نگاهی کل نگر با تلفیق تجربه، ادراک، شناخت و رفتار شکل گرفته است، که شامل:

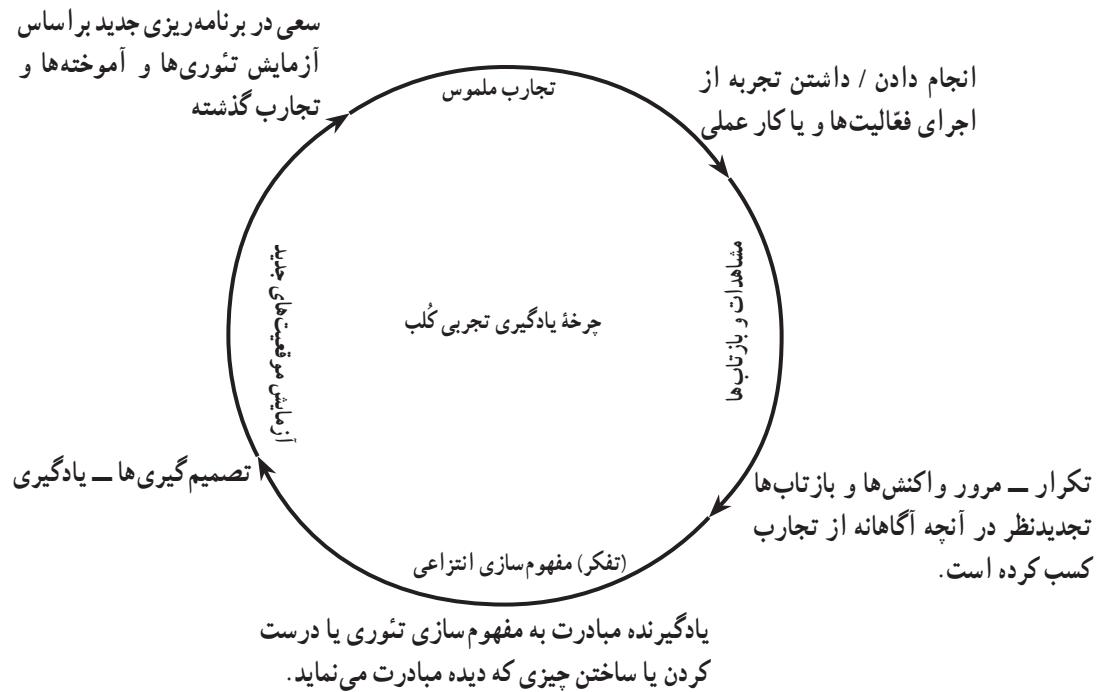
- تجارت محسوس یا ملموس یا انجام دادن (Do)
- بازتاب مشاهدات یا مشاهده (Observe)
- مفهوم‌سازی انتزاعی یا تفکر (Think)
- فعالیت اجرایی یا برنامه (Plan)

^۱ – kolb

^۲ – do – observe – think – plan

چرخهٔ یادگیری تجربی گلوب

چرخهٔ مراحل یادگیری تجربی گلوب نشان می‌دهد که چگونه اجرای یک فعالیت، در عمل به بازتاب و واکش در مفاهیم منجر می‌شود که این مفاهیم به نوبه خود موجب تجربه و شکل‌گیری مفاهیم جدید می‌گردد.

تئوری یادگیری تجربی گلوب یا اساس یادگیری تجربی، راه مفیدیست که مراحل یادگیری را شرح می‌دهد. کلید اصلی دو تئوری (یادگیری تجربی گلوب و چرخهٔ یادگیری) این است که هر دو یادگیری را نتیجه تجربه می‌دانند و فرآگیران نیاز دارند که به این تجربه بازتاب نشان دهند و از این طریق مفهوم درس و نتایج کلی را بیرون کشند و تعمیم دهند.

این تمرین‌های تأمل برانگیز می‌تواند چهارچوب و ملاک‌هایی برای رفتارهای آینده را فراهم کند. از طرف دیگر می‌تواند عملاً تبلیغ یا تشویقی باشد بسیار مثبت برای پیامد کارهای عملی که در موقعیت‌ها و تجربه جدید فرآگیرنده رخ می‌دهد.

به عنوان یک مشاور می‌توان به فرآگیران کمک کرد که برای توسعهٔ یادگیری‌شان، با طراحی سوالات باز، بهتر بتوانند نتایج تجربیاتی را که داشته‌اند در آینده تعمیم دهند تا انتصاف‌های آینده‌شان براساس درک واقعیات صورت گیرد.

سوالات باز فرد را به توصیف تجارت، بازتاب‌ها، ادراکات و راه‌هایی برای آزمایش ایده‌های جدید تشویق و ترغیب خواهد کرد.

در این راستا به نکاتی چند اشاره می‌شود :

- تشویق فرآگیران برای تشریح تجارب‌شان از ملاقات‌ها و نشست‌های قبلی. این مسئله می‌تواند بر اهداف جلسهٔ قبل یا بر کار عملی مدرسهٔ یا حتی تشریح موقعیتی که در کلاس داشته‌اند و آنها را خوشحال و یا ناشاد کرده است، تمرکز کند.
- برای شرح کامل و شناخت موقعیت و ... باید سوالاتی معنی‌دار و جست‌وجوگر مطرح کرد و آنها را به پاسخ دادن تشویق نمود.

- با طرح سوالات ترغیب کننده در زمینهٔ موقعیت‌ها فرآگیران را تشویق کنند که تجارب‌شان را در مورد موقعیت‌های مختلف امتحان کنند.

- با فراگیران کار کنید تا نتیجه بازتاب‌هایشان را که نشئت گرفته از تجاریشان است تعمیم دهند. به آنها کمک کنید تا این تجارب را با سایر موقعیت‌های مشابه مقایسه کنند.
  - فراگیرنده نهايتاً آنچه را در نتیجه تجربه آموخته است با کاربرد آن در موقعیت جدید نشان خواهد داد.
  - اين مرحله می‌تواند شامل ملاحظاتی از قبیل نوع عملیات مختلف، بحث و گفت‌وگوی ضد و نقیض و بالآخره موافقت و پذیرش در عمل باشد.
- سؤالات زیر نمونه‌هایی است که می‌توانید از آنها در مراحل گوناگون چرخه یادگیری تجربی استفاده کنید. سوالات بازی که می‌تواند فراگیرنده را به تفکر و تعمیم و ادارد و نهايتاً به کاربرد آن مفهوم تشویق نماید.

مرحله	سؤالات
تجربه	● آنچه را در جلسه گذشته اتفاق افتاد تعریف کنید. بهخصوص از بهترین و بدترین تجاریت‌تان که کسب کردید صحبت کنید. ● موقعیت تجربه یا شرایطی را که داشتید شرح دهید. ● در آن موقع چه احساسی داشتید؟ ● چه چیزی منجر به رسیدن به این مرحله شد؟
بازتاب	● دیگران در این مورد چه گفتند، چه احساسی و چه فکری داشتند؟ ● قبل از این شما در چه موردی این احساس را داشتید؟ ● آیا این اتفاق برای اولین بار برای شما افتاد؟ ● این تجربه با تجربه قبلی شما چه تفاوت‌ها و مشابهاتی داشت؟ ● چه چیزی این تجربه را خوب یا بد می‌کند؟
نتیجه کلی یا حکم کلی (یادگیری)	● چه عواملی منجر به این موقعیت شد؟ ● چه مراحلی برای رسیدن به این مسئله یا عمل صورت گرفت؟ ● چگونه می‌توان از اشتباہ یا موقعیت بد برای برنامه‌های بعدی اجتناب کرد؟ ● به چه چیزهای نیاز دارید؟ ● چیزهای مهم و بالعکس بی ارزش و کم اهمیت در مورد این تجربه و موقعیت چه بودند؟ ● از این تجربه چه آموختید؟ ● چرا این اتفاق افتاد؟
کاربرد	● چه انتخاب‌های متفاوتی قابل دسترسی سنت است؟ ● دلایل موافق و مخالف هریک از انتخاب‌ها چیست؟ ● من چگونه می‌توانم برای رسیدن به این هدف کمک کنم؟ ● ابتدا به چه نیاز داریم؟ ● ابتدا باید چه کار کرد؟ ● چنانچه طرحتان موفقیت آمیز باشد، چگونه متوجه خواهید شد؟ ● کی و چه کاری را باید انجام دهید؟

این نوع سؤالات باید در آموزش به کودکان نیز طراحی و اجرا شود.

طبقه‌بندی فرآگیران براساس چرخه یادگیری

با توجه به چرخه یادگیری و یادگیری تجربی گلوب، فرآگیران را می‌توان در چهار گروه تقسیم کرد:

- همگون‌سازی یا جذب و درون‌سازی: پاسخ دادن به محیط فیزیکی بر طبق ساخت‌های شناختی موجود. جذب به نوعی درون‌سازی یا جور شدن ساخت‌های شناختی و محیط فیزیکی گفته می‌شود. جذب را می‌توان تا حدی دانستن یا بازشناسی دانست. بنابراین بهتر یاد می‌گیرد وقتی که تئوری‌های منطقی به او ارائه شود.

- همگرایی: نوعی تفکر، مشخص است با ترکیب یا ادغام اطلاعات و معلومات متumerکز بر راه حل مسئله‌ای خاص. در تفکر همگرا برنامه‌های درسی از پیش تعیین شده است و فرآگرفتن آنها برای داش آموز حتمی و بی‌چون و چراست. در صورتی که یادگیری در انسان روندی پیچیده دارد و ذهن از راه‌های مختلف مسائل را در می‌باید. پس باید به داش آموز فرصت داده شود که از تمام استعدادهای ذهنی خود برای دریافت مطالب استفاده کند.

بنابراین بهتر می‌آموزد وقتی تئوری‌ها در کاربرد واقعی عملأً به آنها داده شود.

- همسازی، انطباق برون‌سازی: تغییر دادن ساخت‌های شناختی ناشی از تجربه، برای قابل جذب کردن آنها به ساخت شناختی، که تقریباً معادل یادگیری است. یا به‌طور کلی، هر حرکت یا سازگاری، خواه درونی، خواه فیزیکی، که به‌منظور آمادگی در مقابل محرك‌های ورودی صورت می‌گیرد.

بنابراین وقتی تجربیات عملی در اختیارش گذاشته شود، بهتر یاد می‌گیرد.

- واگرایی: واگرایی به کار بردن رمزها و افکار است برای به دست آوردن یک سلسله وسیع از راه حل‌های یک مسئله یا مشکل. تفکر واگرا تفکر با حرکت در جهات مختلف مشخص است. و غالباً با خلاقیت مربوط می‌شود چون به راه حل‌های جدید می‌رسد. در سیستم درسی باید شاگرد تشویق شود مسئله را از هر راهی که بهتر تشخیص می‌دهد بررسی کند. و از این طریق است که می‌توان از همه اطلاعات در زمینه‌های مختلف یادگیری استفاده کرد.

بنابراین زمانی که به او اجازه مشاهده و کسب اطلاعات گستره داده شود بهتر یاد می‌گیرد.

- طبعیاً هنرجو با چنین اطلاعات و تجاری، مهارت‌های مورد نیاز شغلی خود را فرامی‌گیرد و به این ترتیب فردی موفق است، هم به عنوان مری کودک و هم به عنوان مادری آماده و متعهد، مسئول در ساخت آینده‌ای بهتر.

تهیه پوشۀ کار

در همان جلسه اول از هنرجو بخواهید پوشۀ ای تهیه کند که نام و مشخصات او روی پوشۀ قید شده باشد. برای او توضیح دهید که تمرینات نمونه‌ها، طراحی‌ها و فعالیت‌های عملی، که از فصل‌های گوناگون کتاب در طی سال انجام می‌دهد، با ذکر نام و تاریخ و فصل کتاب مورد نظر در این پوشۀ به‌طور منظم درج شود، تا در مراحل بعدی برای آموزش یک مفهوم به کار رود. کار عملی هنرجویان در پایان هر فصل با جدول ارزشیابی سنجیده می‌شود.

علاوه بر این، نکات دیگری درخصوص اجرای کار عملی وجود دارد که باید برای دستیابی به اهداف، مورد توجه خاص قرار گیرد.

- ۱- برای انجام کار عملی فضا^۱ را آماده سازید و از قبل در مورد ابزار مورد نیاز اطلاع رسانی کنید.
- ۲- تشویق هنرجو مستلزم احترام به او، توجه به تفاوت‌های فردی و مهارت‌های خاص اوست، که در قبال کاری که انجام می‌دهد باید دریافت کند.
- ۳- به هنرجو نشان دهید که کلاس محیط مناسبی برای مشارکت است. پس از بی ارزش شمردن کار آنها بپرهیزید.
- ۴- هرگز کار عملی دانش‌آموز را به تمسخر نگیرید و آن را بی ارزش جلوه ندهید.
- ۵- پس از تکمیل کار عملی هنرجو باید او را از مرحله برنامه‌ریزی اقدامات مورد انتظار آگاه ساخت (قرار دادن آن در پوشۀ کار عملی و استفاده بهینه از آن در آموزش و برنامه‌ریزی نهایی).
- ۶- در حین فرایند ارزیابی، باید هنرجویان را از میزان پیشرفت کار عملی شان مطلع سازید و به یاد داشته باشید هنرجویان به صورت‌های گوناگون با انگیزه می‌شوند. گروهی با نمره، بعضی با نمایش کارشان یا برپایی نمایشگاه و بازدید از نمایشگاه‌ها که برای بعضی پاداش عظیمی است.
- ۷- زمانی که کارهای عادی کلاس جریان دارد، در مورد ملاک‌های ارزیابی صحبت کنید (اجرای صحیح فعالیت، کاربرد صحیح وسائل، نظم و انضباط، مشارکت، اینمنی و خلاقیت و ...)
- ۸- گاهی به هنرجو فرصت دهید که کار خود و دیگران را ارزشیابی کنند. این روش به آنها شان می‌دهد که به آنها اعتماد دارید.
- ۹- نظر دانش‌آموز را در مورد نحوه ارزیابی متدالو (نمره دادن) بپرسید و به روش‌های پیشنهادی آنها گوش دهید. شاید روش‌های مناسب‌تری پیشنهاد شود.

۱۰- برپایی نمایشگاه در اردیبهشت ماه بسیار ضروری است.
به غیر از نمونه کارهای عملی، دو فرم دیگر نیز باید به مرور کامل شود و در پوشۀ قرار گیرد : فرم شماره ۱ آموزش یک فعالیت و فرم شماره ۲ برنامه‌ریزی آموزشی
برای آموزش یک فعالیت به کودکان باید هنرجو برنامه‌ریزی کند. لذا او، علاوه بر کسب اطلاعات گسترده در زمینه یک فعالیت و انجام کارهای عملی و کسب تجربه در هر فصل، باید بتواند برای آموزش به کودکان برنامه‌ریزی کند (فصل ۱۱، ۲۱۰ تا ۲۱۶).

لذا هنرجو پس از پایان هر فصل باید فرم شماره ۱ را برای آموزش یک فعالیت پرکند. این فرم شامل موضوع، هدف، نوع فعالیت و ... است، که گام به گام مراحل آموزش را دنبال می‌کند. آنچه در این فرم بسیار اهمیت دارد توجه به ویژگی‌های رشدی کودک است (فصل ۱) که براساس آن هنرجو باید برنامه‌ریزی کند.
فرم شماره ۱ و راهنمای تکمیل آن و نمونه کامل شده آن در صفحات ۵۰، ۵۱ و ۵۲ آورده شده است. تمرین و کار روی این فرم به مرور و مرحله به مرحله هنرجو را برای برنامه‌ریزی آموزشی یک مفهوم آماده می‌سازد. زیرا در هر فصل فعالیت جدیدی را می‌آموزد و برای تدریس آن به کودکان فعالیتی را پیش‌بینی یا طراحی می‌کند. به طور مثال در فصل دوم، پس از اینکه هنرجوها در زمینه ویژگی‌های سنّی کودکان اطلاعاتی کسب کردند (فصل ۱) باید بتوانند برای کودکان در زمینه آموزش یک فعالیت (frm شماره ۱) را پرکنند و به همین ترتیب با مطالعه فصول بعدی در نوشتتن فعالیت‌های کامل‌تر، آموزش بازی و هنر را درآمیزند، به طور مثال هدف، درست کردن یک کاردستی و استفاده آن در بازی باشند یا یک کاردستی که بتوان آن را به صورت بازیچه برای کودک سه‌ساله به کار

گرفت و اینکه از نظر ایمنی و سلامت چه نکاتی را باید در آن منظور کرد یا کاردستی تهیه شده چگونه در زبان آموزی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد، الى آخر.

به این ترتیب هنرجو با کسب اطلاعات گسترده، تمرین و تجربه و مشاهده عملی فعالیتش می‌تواند فکر کند که برای طراحی آموزشی چه برنامه‌هایی را بنویسد تا کودک آن مفهوم را از جهات مختلف بررسی نماید و درک کامل تر و کاربردی‌تری پیدا کند (یادگیری تجربی کلب).

هنرجویان با پرکردن نمونه‌هایی از فرم شماره ۱ و تمرین برای پرکردن فرم شماره ۲ آمادگی پیدا خواهند کرد.

فرم شماره ۱ برنامه‌ریزی یک فعالیت آموزشی

موضوع فعالیت :

هدف :

نوع فعالیت :

تأکید بر رشد :

محل اجرا :

تعداد کودکان :

زمان :

سن :

مواد لازم :

زمینه‌سازی قبل از اجرا :

روش کار معلم :

پیامد حاصل از آموزش :

مفاهیم :

مهارت‌ها :

خزانه لغات :

راهنمای فرم برنامه‌ریزی فعالیت آموزشی شناخت عناصر فعالیت‌ها

- موضوع فعالیت : نام فعالیتی است که برای آموزش مفاهیم درنظر گرفته می‌شود و محتوای موردنظر براساس هدف آن تهیه می‌شود.

- هدف فعالیت : هدف با توجه به موضوع شکل می‌گیرد و منظور از آموزش را بیان می‌کند.
- تأکید بر رشد : دلالت دارد بر تمرکز اصلی آن بر رشد فیزیکی، هیجانی و زیائشناسی، شناختی و زبان
- محل اجرا و یا مراکز رغبت : محل پیشنهادی برای اجرای برنامه شامل دور هم بودن (گرد همایی) فضای بیرون و داخل

یا در مراکز رغبت، هنر، فضا برای نمایش و اجرا

- تعداد کودکان : تعیین تعداد کودکان برای اجرای هر فعالیت
- مدت زمان : تخمین زدن زمان تقریبی ای که هر فعالیتی نیاز دارد.
- سن تقریبی یا میانگین سنی : سه تا چهار ساله‌ها و چهار تا پنج ساله، که به توانمندی و مناسب بودن فعالیت کمک می‌کند.
- مواد : مواد و ابزار پیشنهادی که برای اجرای فعالیت‌های فهرست شده نیاز است.
- آماده‌سازی و تنظیم قبل از اجرا : آماده کردن مواد مورد نیاز و پیشنهاد برای مراحل کار جهت سهولت فعالیت‌ها
- روش کار یا استراتژی معلم : توصیه کارهای مربی که فعالیت‌ها را رهبری می‌کند. این مسئله شامل مراحل اجرا و مشارکت کودکان در برنامه است.

- پیامد حاصل از آموزش : شرح رفتارهایی که انتظار دارید، بعد از اجرای آن فعالیت کودک به آن برسد، که شامل مفاهیم، خزانه لغات و مهارت‌هاست.

- مفاهیم : منظور ایده اصلی و روشنی است که از هدف نشئت گرفته است :
- مهارت‌ها : رشد توانایی که در برنامه‌ریزی و فعالیت روی آن تمرکز شده است.
- خزانه لغات : کلمات مرتبط با موضوع و هدف را در مکالمات و انجام فعالیت‌ها به کار گیرد.

یک نمونه تکمیل شده فرم شماره ۱

موضوع فعالیت : من رشد می کنم.

هدف : کسب تجرب برای اندازه گرفتن و دقّت در رشد.

تأکید بر رشد : شناختی و کلامی

محل اجرا : فضای درونی کاردستی هنر و فعالیت های دستورزی

تعداد کودکان : ۱۰ نفر

زمان : بستگی به ادامه کار کودکان دارد.

سن : چهار تا پنج ساله ها

مواد لازم : جورچین (پازل) وسایل ساختمان سازی، کارت اعداد، نوار اندازه گیری (۱ متر)، نخ، پاکت، قیچی، تعدادی کارت مقوا بی، تصاویری از دست، پا سر، ترازوی وزن کشی، ماربیک و مقوا بزرگ

زمینه سازی قبل از اجرا : تمام وسایل را در سبد یا محل مخصوص قرار دهید. این ابزار را در بخشی که برای پرورش حواس یا کاردستی ست قرار دهید.

روش کار مرتبی

۱- مواد جدید را معرفی می کند و در مورد اندازه گیری با دست، انگشت، پا، ساق پا، نوار اندازه گیری و نخ صحبت می کند.

۲- بچه ها را دو به دو تقسیم می کند تا بعد از اندازه گیری دست و پای هر یک، حتی انگشتان آنها با نخ، نخ ها را علامت بزنند و بیرون.

پیامد حاصل از آموزش

مفاهیم : انگشت ها، ساق پاها و بازوها دارای اندازه های متفاوتی هستند. نوار اندازه گیری اندازه دقیق را به ما نشان می دهد.

مهارت ها : اندازه گیری، مقایسه

خرانه لغات : اندازه، درازا، پهنا، سانتی متر

هر ای بچه ها : بچه ها روی مقوا می خوابند، دورشان را با ماربیک بشکید. از آنها بخواهید این مقوا را (مو، لباس و ...) را زنگ آمیزی و پوستر کلاسی بزرگی تهیه کنند. این اندازه گیری را روی وزن، اندازه مو و ... ادامه دهید.

در فرم برنامه ریزی (شماره ۲) مرتبی کودک و یا هنرجو، با توجه به ویژگی های سنی کودکان، برای آموزش یک مفهوم باید او را در گیر فعالیت های مختلف نمود. بنابراین، علاوه بر توجه به ویژگی های سنی و انواع فعالیت ها، که محل انجام آنها می تواند در مرکز رغبت باشد (زیرا برای هر فعالیتی وسایل و ابزار خاص لازم است)، به کودکان فرصت دهیم تا با توجه به تفاوت های فردی و هوش چندگانه زمینه برای یادگیری بهتر فراهم گردد. در اینجا پیشنهاد می شود در طراحی این فرم (فرم شماره ۲) بهتر است نام مرکز رغبت برای هر فعالیتی مشخص شود، ضمیمه است.

راهنمای تکمیل فرم شماره ۲ در صفحات ۵۴ و ۵۳ آمده است.

فرم شماره ۲— فرم برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی

نام اجرا : .../.../...	زمان اجرا :	نام مربي :	گروه کودکان :
نام پروژه :	هدف اصلی :		
نوع فعالیت‌ها در فضای برنامه			
سلامتی، بهداشت، تغذیه	بازی و فعالیت‌های خلاق	هنر	
مهارت‌های اخلاقی و اجتماعی	علوم	موسیقی و شعر	ارتباطات کلامی
فعالیت‌های گروهی :			
بازدید علمی :			
وسایل مورد نیاز :			
تاریخ تهیه فرم :			

* فعالیت‌ها باید با توجه به رشد همه‌جانبه کودک (جسمانی، هیجانی، شناختی، زبانی و اجتماعی) صورت گیرد.

راهنمای تکمیل فرم برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی (فرم شماره ۲)
براساس فعالیت‌ها در مراکز رغبت

علوم	زبان، ادبیات و ارتباطات	هنر
علوم	ادبیات	هنر رسانه‌ای
علوم فیزیکی و جسمانی	ارتباطات کلامی	تجارب هنری
زیستی	سوانح آموزی	هنرو کاردستی
اکتشافات	خواندن	فعالیت‌های خلاق
گیاهان	دوزبانگی	شكل و فرم
حیوانات	هنر زبان	
فناوری (تکنولوژی)		
موسیقی و ریتم	ادراکات اجتماعی	ریاضیات
موسیقی و ریتم	دنيای اجتماعی	حساب و فناوری
تجارب موسیقی	کمک‌رسان‌های ارتباطی مردم جهان	زمان، فضای اعداد
ترانه و بازی‌های انگشتی	نمایش‌های اجتماعی	اندازه و شکل
آواهای موسیقیابی	آموزش فرهنگ‌ها	تجارب ریاضی
سلامت، ایمنی و تغذیه	نمایش خلاق	حرکات
سلامت	تجارب نمایشی	حرکات
ایمنی	عروسوکی	حسی حرکتی
تغذیه	نمایش‌های اجتماعی	ادراکات حسی
آشپزی		ادراکات حرکتی

نمونه تکمیل شده برنامه ریزی آموزشی فرم شماره ۲

موضوع: معرفی حیوانات اهلی

هدف: معرفی یک مزرعه حیوانات به کودکان و آشنایی آنها با مزرعه دار (کشاورز) و کاری که آنها انجام می دهند.

* هنر

- رنگ آمیزی با آبرنگ حیوانات مزرعه

- تهیه یک کاردستی از مزرعه (روی یونولیت) با استفاده از حیوانات پلاستیکی کوچک

- تهیه پوستر و چسباندن عکس حیوانات (کار گروهی)

* موسیقی و حرکت

- استفاده از صدای حیوانات و تقلید صدا و حرکات آنها

- استفاده از نوارهایی با صدای حیوانات

* علوم

- بحث در مورد وضعیت ظاهری حیوانات (پشم و پوست و پر)

- بحث در مورد غذای آنها

- بحث در مورد بچه های حیوانات (کره اسب، گوساله و ...)

- بحث در مورد تخم مرغ و مراحل تبدیل آن به جوجه

- بحث در مورد موارد مصرف آنها

* ریاضیات

- طبقه بندی حیوانات براساس شکل، رنگ و اندازه

- جور کردن حیوان با بچه اش

- اندازه گیری تخم پرنده ها با تخم مرغ

- شمردن تعداد حیوانات در پوستر و کاردستی مزرعه

* سلامت و ایمنی

- مزه و طعم ماست و شیر

- خطرات ناشی از مسمومیت شیر

- درست کردن کره

- درست کردن نان

* نمایش خلاق

- وانمود کردن برای صدا و حرکات حیوانات

- اجرای قسمتی از کتاب های خوانده شده

* ارتباطات و ادبیات

- کتاب هایی در مورد زندگی حیوانات مزرعه

- کتاب هایی با قهرمانی حیوانات مزرعه

- آشنایی با نام بچه های حیوانات (کره اسب، جوجه، گوساله، بره)

* فعالیت گروهی

خواندن کتاب (مرغ سرخ پاکوتاه)

* میهمان: مزرعه دار

- ابزار برای کار در صورت امکان

- آوردن حیوانات یا بردن کودکان برای بازدید

- تصاویر کلاسی می تواند پوستر آنها بعد از اتمام باشد.

مطالعات اجتماعی - شناخت محدوده‌های وسایل نقلیه - درست کردن جاده و استفاده از علائم - درست کردن جاده روی میز شن بازی و رعایت نکات راهنمایی	نمونه تکمیل شده از برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی (فرم شماره ۲) موضوع درس یا آموزش : حمل و نقل هدف : معرفی وسایل نقلیه به کودکان و شناخت علائم ایمنی برای آنها
- نکات مهم در حمل و نقل عمومی - حرکات و موسیقی - وانمود کردن برای رانندگی - وانمود کردن حرکت ماشین‌ها - وانمود کردن به عنوان چراغ راهنمایی (قرمز، سبز و زرد) - ماشین بازی خیالی - نوار صدای وسایل نقلیه و حدس زدن - فعالیت‌های گروهی - فعالیت گروهی برای حمل وسایل با واگن‌های بازی - بازی واگن (دو گروه که هریک به عنوان یک واگن گروه دوم را می‌کشد)	هنر - کولاژ از تصاویر ماشین‌های مختلف - استفاده از لاستیک ماشین اسباب بازی برای چاپ - رنگ کردن عکس ماشین - زبان آموزی ادبیات و ارتباطات - نام بردن انواع وسایل حمل و نقل (ماشین، وانت، کامیون)
- شناخت علائم ایمنی - کار وسایل نقلیه عمومی - میهمان‌ها (واردین) - راننده اتوبوس - نگهبان پارک اتومبیل - تعمیر کار دوچرخه یا مکانیک تصاویر کلاسی - علائم رانندگی - ماشین‌های گوناگون - مواظب بودن و فرز بودن	گفتن مشخصات ماشین و حدس زدن نام - خواندن کتاب علوم - ابزار ماشین (چرخ، دنده و ...) - فعالیت‌های آهنربا - شناخت قسمت‌های ماشین ریاضیات - اندازه ماشین‌ها - اندازه لاستیک‌ها - شمردن ماشین‌ها و تعداد پارکینگ - میزان گنجایش کامیون‌ها و اندازه‌گیری سلامت و ایمنی - علائم راهنمایی و رانندگی - چهارراه‌ها و چراغ‌ها

نمونه دیگری از برنامه‌ریزی مفاهیم آموزشی (فرم شماره ۲)

موضوع فعالیت: زندگی حیوانات (جوندگان) موش

هدف: به کودکان فرصت دهیم تا با زندگی یکی از جوندگان (موش) آشنا شوند.

نام پروژه: موش

با تأکید بر رشد همه‌جانبه

رشد جسمانی: زبان

رشد شناختی: هیجانات و عواطف

هنر

– کاردستی بریدن و چسباندن تصاویر

– ترکیب کردن آنها (کولاژ)

ادبیات (کتاب‌ها)

- موش کوچولو
- موش و مار
- موش شهری و موش روستایی
- پشت دیوار چه خبر؟
- پشت پستوی مشهدی باقر چه خبر؟
- موش و موش کوکی

سلامتی، بهداشت و تغذیه

- نوع خطر موش
- موادی که می‌خورد.
- موادی که آلوده می‌کند.
- نحوه اجتناب از موش
- تمیز نگاه داشتن محیط

ریاضیات

- شمردن تعداد موش‌ها
- مفهوم بزرگ، کوچک
بالا و پایین

علوم

- شکل موش
- انواع موش‌ها
- موش کور
- موش خرمایی
- موش سیاه
- موش صحرایی
- ویژگی‌ها
- محیط زندگی
- مکانیزم‌های دفاعی

ترانه

- یک روز یک آقا خرگوش

درک اجتماعی

- نوعی زندگی موش‌ها
- در شهر و روستا

ضرب المثل‌ها

- موشه آب کشیده
- موش تو آش انداختن

بازی

- موش و گریه

– (نمایش خلاق) و انمودسازی

اگر توجه کنید این تلفیق نگاهی به هوش چندگانه^۱ نیز دارد. زیرا هر یک از این فعالیت‌ها در راستای تقویت یکی از هوش‌های است. به طور مثال:

– بازی کردن (حلقه‌ای درست کنید یکی گریه و دیگران موش. با یک علامت از پیش تعیین شده مربی، موش‌ها حرکت می‌کنند. گریه باید موش‌ها را، که حلقه را ترک می‌کنند، بگیرد) (هوش حرکتی و میان‌فردي)

– وانمود کنید که موش هستید (جویدن، حرکت، چنگ زدن) (هوش حرکتی و درون فردی)

– از میان تصاویری از حیوانات یا مینیاتور پلاستیکی موش‌ها را جدا کنید. (هوش مکانی)

– عکس موش را از مجلات بپرید و به صورت کولاژ روی یک مقوا یا در دفترچه بچسبانید. (هوش مکانی و حرکتی)

– شعری با سوژه موش را کودکان بخوانند (یک روز یک آقا خرگوش، دوید دنال موشه). (هوش موسیقیابی)

– قصه‌ای با قهرمانان موش برای بچه‌ها بخوانید (داستان موش و مار) و یا قصه موش شهری، موش صحرایی. (هوش زبانی)

– تصاویری از حیوانات از جمله موش در اختیار بچه‌ها قرار دهید تا آنها را برآسas جهه طبقه‌بندی کنند. سپس آنها را بشمارید. (هوش

مکانی، منطقی و ریاضی)

– در طبیعت لانه موش را جست و جو کنند و یا در کتب علمی زندگی و انواع و لانه‌سازی موش را بررسی کنید (شکل – انواع). (هوش طبیعت‌گرای)

چند عنوان برای تمرین برنامه‌ریزی آموزشی و آموزش فعالیت‌ها فرم شماره ۱ و ۲

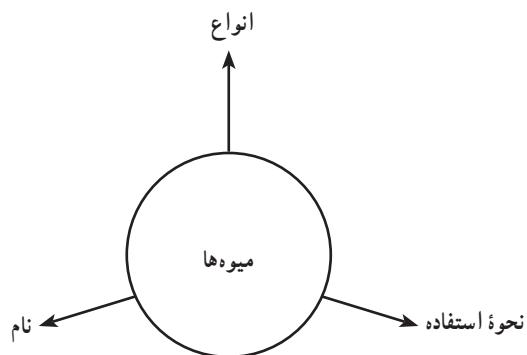
- سلامت دندان
- دارو آب نبات نیست.
- ذوب شدن بخ
- دانه گیاهان
- شناخت اعضای بدن
- زندگی یک دوزیست (قورباغه)
- پوشش حیوانات
- مشاغل (پلیس، آتش‌نشان، نانوا)
- بچه حیوانات
- پختن نان
- وسایل حمل و نقل
- آشنایی با آتش‌نشانی
- آشنایی با علائم رانندگی
- شناخت برگ‌ها
- شناخت لبیات

یک پروژه آموزشی (برای طراحی برنامه‌ریزی یک مفهوم)

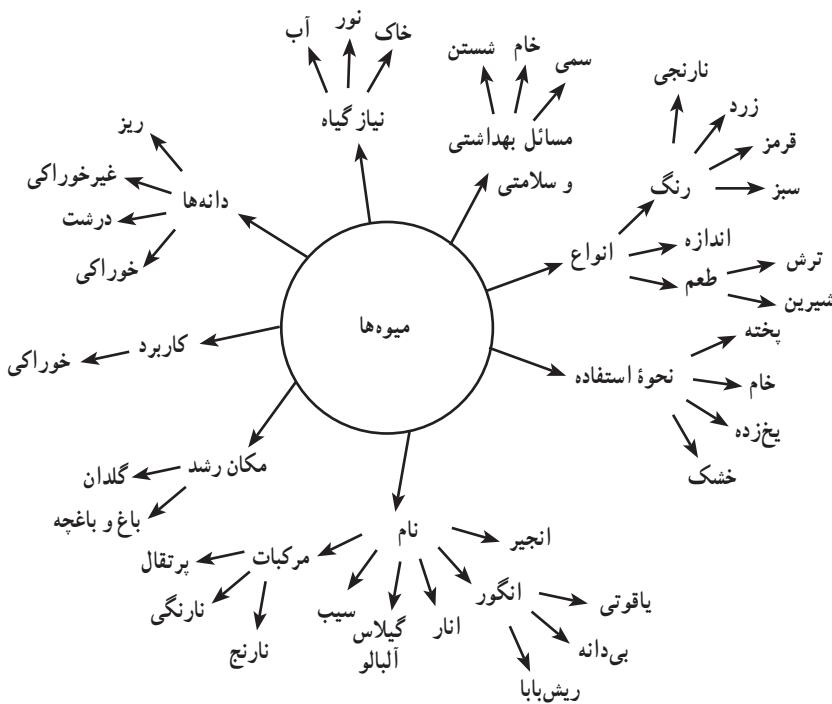
این فعالیت هنرجو را گام به گام با طراحی آشنا می‌کند.

۱- انتخاب موضوع (میوه‌ها)

۱-۱- میوه‌ها از چند جهت قابل بررسی هستند. (از هنرجو بپرسید)

۲-۱- شما چه نکاتی را می‌توانید برای این موضوع اضافه کنید؟

۳-۱- باز هم کامل‌تر کنید (با رنگ‌های مختلف نشان دهید)

بگذارید هنرجویان تمام مواردی را که در خصوص میوه در ذهن دارند را به طرح اولیه شما اضافه کنند.

از هنرآموز بخواهید مفاهیمی را، که نهایتاً کودکان از این موضوع (میوه‌ها) خواهند آموخت، بنویسند. این مفاهیم هدف

آموزشی ای خواهد بود که با توجه به ویژگی‌های سن مورد نظر، تنظیم می‌شود.

۲- اهداف

- نام میوه، انواع، کاربرد، نحوه ارائه

- نیاز گیاهان، محل رشد گیاه

- مراقبت‌های خاص (شستن میوه، خام‌خوردن، پوست کدن)

۲-۱- با توجه به اهداف، برنامه‌ریزی می‌تواند به مسائل خاص اختصاص یابد، در واقع مفاهیمی که کودکان یاد خواهند گرفت.

- میوه‌های گوناگونی وجود دارد.

- اغلب آنها توسط دانه زیاد می‌شوند.

- بعضی را با پوست و بعضی را بدون پوست می‌خوریم.

- بعضی خام و بعضی پخته مصرف می‌شوند.

از هنرجو بخواهید اهداف و همچنین مواردی را برای آموزش اضافه کنند.

۳- برای آموزش مفهوم میوه، با توجه به اهداف، فعالیت علمی طراحی کنید، مثل:

- نشان دادن انواع میوه‌ها و نام بردن و طبقه‌بندی کردن آنها

– بریدن میوه و خوردن (طعم و مزه و بو)

– کاشتن دانه‌ها

– شناخت میوه‌های فصوص مختلف

* از هنرآموزان بخواهید فعالیت علمی بیشتری مطرح کنند و با پرکردن فرم شماره ۱ (آموزش یک فعالیت) چندین طرح آموزش

فعالیت برای این پروژه تهیه نمایند.

۴– برای آموزش همین مفهوم از هنرجویان بخواهید فعالیت‌های هنری طراحی کنند، مثل :

– کولاز تصاویر میوه‌ها

– کولاز دانه‌ها

– استفاده از فیبر

* هنرجو را تشویق کنید فعالیت‌های هنری بیشتری پیشنهاد کنند.

۵– از هنرجو بخواهید چندین فعالیت برای استفاده کاربردی از میوه‌ها طراحی کنند، به‌طور مثال :

درست کردن کمپوت

درست کردن مربا

۶– از هنرجو بخواهید در خصوص سلامتی و بهداشت فعالیتی را طراحی کند.

به‌طور مثال :

– طرز خوردن میوه، شستن آن و پوست کنند

– پرورش حواس

در این نوع فعالیت‌ها می‌توانند از کتاب یا نمایش خلاق نیز استفاده کنند.

۷– در راستای همین پروژه از هنرجو بخواهید در خصوص مسائل اجتماعی و اخلاقی نیز فعالیتی را طراحی کند،

به‌طور مثال :

– صحبت صاحبان مشاغل (راننده کامیون، باغدار، کشاورز)

– صحبت مغازه‌دارها (قصابی، نانوایی، میوه‌فروشی)

– بازدید از یک مرکز یا ...

– نقش آفرینش

– شکرگزاری و اسراف نکردن

۸– در راستای همین پروژه چند فعالیت برای مفاهیم ریاضی طراحی کنند، به‌طور مثال :

– ترسیم و شکل میوه (اشکال هندسی)

– طبقه‌بندی براساس رنگ، فرم، شکل

۹– ارائه کتاب‌های پیشنهادی برای این پروژه، همچنین شعر و سرود

– گفت‌و‌گوی درختان

– درخت بخشندۀ

۱۰– طراحی بازی و حرکت براساس همین پروژه

– حدس بزن چه میوه‌ای هستم؟

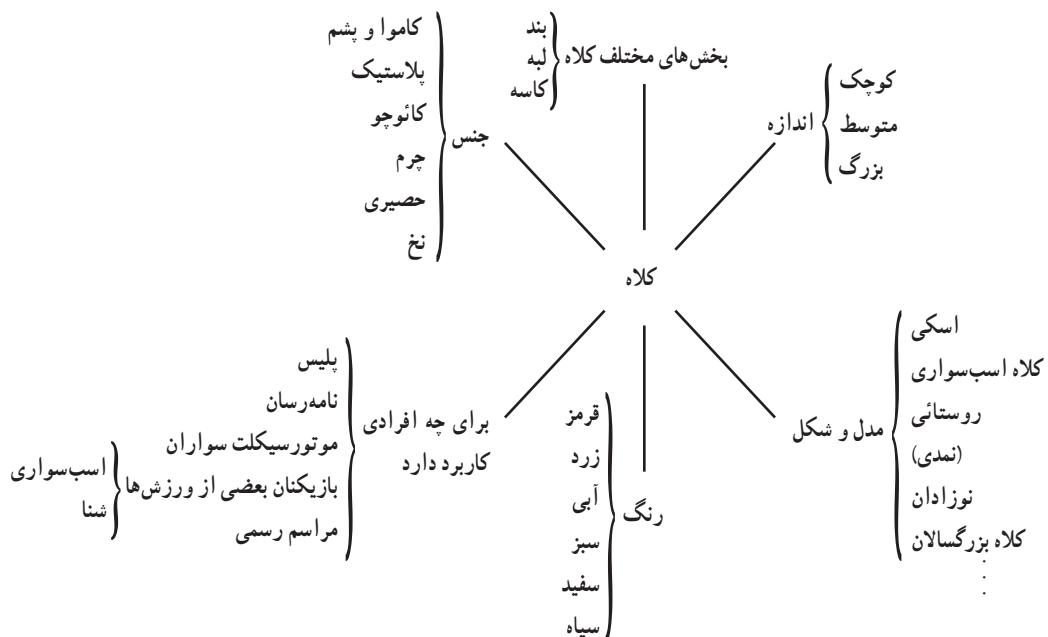
– نام بردن میوه‌ها براساس عروسک میله‌ای از میوه‌ها
– پازل یا دومینوی میوه‌ها.

به این ترتیب هنرجو گام به گام می‌تواند به هدف کلی، که نگاه همه جانبه به مفهوم میوه است، برسد. درواقع پیامد حاصل از آموزش، که با توجه به هدف طراحی شده است، کودکان با مفاهیم گوناگونی در مورد میوه‌ها آشنایی شده‌اند (شکل، رنگ، مزه، کاربرد و...). آنها مهارت در مورد شناخت میوه‌ها، کاربردشان و حتی تهیه بعضی از آنها را یاد گرفته‌اند (از طریق شعر، کاردستی، کسب تجارت دست اول، دستور زیده).

خرانه لغات : خاک، نور، آب، پختن، خشک کردن، ریشه، ساقه، میوه، پختن، باغان و ...
در اینجا با توجه به تنوع فعالیت‌ها، هوش چندگانه «گاردنز»، تمرکز کوتاه کودک و رسیدن به تجارت دست اول نیز به خوبی رعایت شده‌است. شما می‌توانید از این طرح و طرح‌های مشابه برای کامل کردن فصل ۱۱، که هدف اصلی کتاب است، آماده کنید و فعالیت‌ها را به ترتیب براساس فصل کتاب تنظیم نمایید.
سن کودکان، بازی‌ها، هنر و ...، در نهایت فصل ۱۱ را تکمیل خواهند کرد.

یک پروژه آموزشی دیگر برای طراحی برنامه‌ریزی یک مفهوم
این نمونه هنرجو را گام به گام با طراحی و برنامه‌ریزی آموزشی یک مفهوم آشنا می‌کند.
پروژه
به یاد داشته باشید که در برنامه‌ریزی برای آموزش باید و می‌توان از مفاهیم ساده و ملموس استفاده کرد (مثلاً کلاه).

۱- از هنرجو بخواهید آنچه را که در مورد کلاه می‌توان دانست طبقه‌بندی کند. پس نام پروژه «کلاه» است.

- ۲- از آنها بخواهید ذیل هر موضوع آنچه را می دانند، اضافه کنند(شما می توانید این طرح را روی تخته پیاده کنید).
- ۳- با مشارکت هنرجویان و کامل کردن طرح کلاه فکر می کنید کودکان از این موضوع چه یاد می گیرند؟
از هنرجو بخواهید اهداف موضوع را بنویسد :

۱- انواع کلاه‌ها

۲- استفاده کنندگان از کلاه

۳- رنگ

۴- اندازه

۵- جنس

فکر کنید یک موضوع دیگر از قلم افتاده است بله

۶- قسمت‌های مختلف کلاه.

۴- براساس اهداف موضوعی به راحتی می توانید مفاهیمی را، که کودکان از این موضوع خواهند آموخت، بنویسید، به طور

مثال :

– کلاه یک وسیله حفاظتی است.

– کلاه برای مشاغل گوناگون قابل استفاده است.

– کلاه از جنس‌های گوناگون ساخته می شود.

– بعضی کلاه‌ها برای محافظت از سرماست.

– بعضی کلاه‌ها برای جشن‌ها مورد استفاده است.

* شما چه اهداف دیگری را می‌شناسید و مفاهیمی را که کودکان از این طرح خواهند آموخت نام ببرید.

۵- هنرجویان را تشویق کنید که با کشیدن و رنگ آمیزی کلاه‌های مختلف، آنها را ببرند و یک کولاز تهیه کنند (کودکان نیز می توانند این فعالیت را انجام دهند یا از مجلات عکس کلاه را ببرند و بچسبانند).

کولاز کلاه

یک پیشنهاد

هیچ می دانید که در اینجا فرصت خوبیست که برای بچه ها داستان یا قصه ای درمورد کلاه بگویید، مثلاً «کلاه‌های فروشی». مردمی کلاه فروش که دوره گرد است، روزی کنار درختی خوابش می برد. وقتی بیدار می شود می بیند از کلاه هایش خبری نیست. با نگرانی و عصبانیت کلاه سرش را بر می دارد و فریاد می زند که واای چه شد؟ در همین موقع چشممش به بالای درخت می افتد که تعدادی میمون کلاه‌های او را بر سر دارند. کلاه فروش ناگزیر فریاد می زند کلاه هایم را بدھید. میمون ها از فریاد او تقليد می کنند اما کلاه را همچنان برسدارند. کلاه فروش فکری به سرش می زند و این بار کلاه خودش را با فریاد پرتاپ می کند. میمون ها نیز چنین می کنند. کلاه فروش، کلاه ها را جمع می کند و به راهش ادامه می دهد.^۱

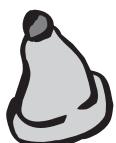
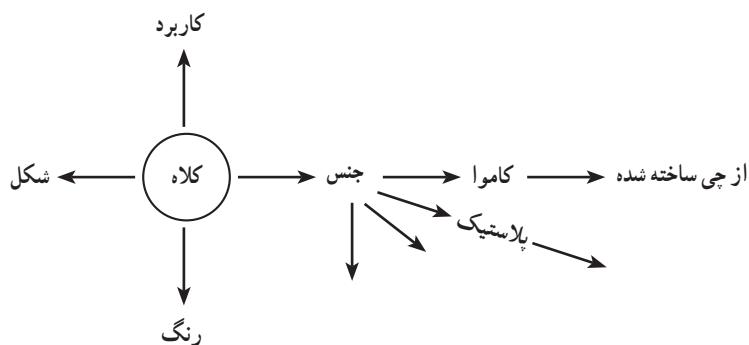
۱- کلاههای فروشی - نویسنده اسپیر سلوبودکینا (Esphyr Slobodkina)

گاهی عکس این فعالیت نیز جالب است. بعد از گفتن قصه، آنها را تشویق به تهیه کولاژ کنید.
هنرجوی شما برای آموزش یک مفهوم یک فعالیت هنری انجام داده است : کشیدن، رنگ آمیزی، بردین و چسباندن (کولاژ)، همچنین برای بخش ادبی و ارتباطی (قصه گفته است) و حتی نمایش خلاق بجهه‌ها (صحنه پرتاب کلاه توسط کلاه‌فروش و میمون‌ها).

— درست کردن کلاه با روزنامه و مقوا پیشنهاد دیگری است (کاردستی)

* شما چه پیشنهادی دارید؟

* می‌توانید از کودکان بخواهید برای یک روز خاص هریک کلاهی بیاورند، مثل روز کلاه‌های محبوب من. این فعالیت می‌تواند با تصاویر یا شیئی واقعی همراه باشد. در مورد هریک از کلاه‌ها صحبت و بحث کنید. این یک فعالیت چندجانبه است. مثل پروژه کلاس

از هنرجویان بخواهید:
برای مفهوم ریاضیات

۱- تعدادی عکس کلاه‌های مختلف را از روزنامه‌ها و مجلات ببرند و روی مقوا بچسبانند. سپس مقوا را به دو قسمت تقسیم کنند (پازل دو قطعه) از کودکان بخواهند تکه درست هر کلاه را انتخاب کنند و آنها را جور کنند.

۲- تعدادی کلاه در جعبه‌ای بگذارند تا کودکان آنها را براساس اندازه مرتب کنند.
می‌توانند براساس رنگ یا جنس کلاه نیز طبقه‌بندی را انجام دهند.

* آنها را در همین خصوص به طراحی فعالیت‌های ریاضی تشویق کنید.

از هنرجویان بخواهید برای آشنایی با مشاغل، بازی طراحی کنند، مثل :

۱- بازی حدس بزن من کیست؟

با گذاشتن کلاهی خاص (پلیس، پستچی، پرستار و ...) یا نشان دادن تصاویر این کلاه‌ها بجهه‌ها حدس بزنند که کلاه متعلق به کیست؟

* آنها را تشویق کنید که فعالیت‌های دیگری برای بازی طراحی کنند.

۲- بازدید از مغازه کلاه‌فروشی را پیشنهاد کنید.

— فعالیتی در همین پروژه برای علوم طراحی کنید، به طور مثال :

۱- جنس کلاه از چیست؟ شما چه حدس می‌زنید؟

مراحل تهیه کلاه پشمی را طراحی کنید.

– آیا کتاب‌هایی را می‌شناسید یا قصه‌ای را شنیده‌اید که در آنها کلاه موضوع اصلی باشد؟

آیا شعر یا سرودی شنیده‌اید که مرتبط با کلاه باشد؟

واژه‌ها و خزانهٔ لغات

کلاه، کاربرد کلاه، قسمت‌های مختلف کلاه (لبه و کاسه) و .....

طراحی درس و ارزیابی آن

از آنجا که برنامه‌ریزی اساس یک آموزش مؤثر است. علاوه بر راهنمای تدریس، که برای هر فصل منظور شده است، شما می‌توانید ساده‌ترین مدل برنامه‌ریزی درسی را برای خودتان طراحی کنید و براساس این چهارچوب تدریس را آغاز کنید. اما به یاد داشته باشید که با طرح سوالات زمینه‌ساز قبل از تدریس (طرح یک موضوع روز، تهیه پوستر، گفتن قصه، طرح یک مسئله، نشان‌دادن فیلم و عکس و ...) کلید جرقهٔ فکری زده شود.

در اینجا فرمی برای طراحی برنامه درسی معلم پیشنهاد شده است، که با توجه به راهنمای هر فصل، می‌تواند آن را برای خود کامل کند. علاوه بر این در انتهای هر فصل فرمی برای ارزیابی تدریس (معلم) طراحی شده که برای فصول بعدی یا استفاده در سال‌های آینده می‌تواند مفید باشد.

طراحی درس

چنانچه طراحی برای هر فصل برایتان مشکل است می‌توانید در فرم زیر برنامه تدریس خود را طراحی کنید و بنویسید. قبل از پرکردن این فرم باید کلیه سوالات را بخوانید.

هدف این مبحث چیست؟

از فراگیران می‌خواهید چه چیز را یاد بگیرید؟ (خروجی تدریس)

روش و الگویی که به کار می‌برید چیست؟

آیا هیچ‌گونه مشکل یا مسئله‌ای در خصوص محتوا و فراگیران وجود دارد که باید در اینجا روی آن دقت کنید.
اگر وجود دارد آن را مشخص کنید.

چه منابع یا چه آموزشی در این مبحث به کار می‌گیرید؟

– چگونه فضا و محیط را برای این بخش آماده کنید؟

– محل نشستن بچه‌ها را چگونه باید کنترل کنید؟

– چگونه و با چه وسیله‌ای در مورد برنامه‌تاریخ قضاوت خواهید کرد؟

– قبل از شروع درس دانسته‌های هنرجویان را در ارتباط با موضوع ارزیابی کنید.

– آیا از برنامه‌ریزی خودتان راضی هستید، بله یا خیر. علت را مشخص کنید.

فرم ارزیابی هنرآموز بعد از تدریس هر فصل
چگونه تدریسم را در آینده بیشتر اثرگذار کنم؟

چه نیاز و فعالیتهایی را فرآگیرانم باید بیشتر انجام دهنده؟	چه فعالیت‌ها و برنامه‌ای را باید بیشتر انجام دهیم؟
فرآگیرانم چه فعالیت‌ها و نیازهایی را باید کمتر انجام دهنده؟	چه فعالیت‌ها و برنامه‌ای را کمتر باید انجام دهیم؟
سایر پیشنهادها :	

هنر آموز عزیز خود را بیازمایید

لطفاً برنامه تدریس ریاضی را مطالعه کنید و جلوی هر ردیف بنویسید چه فعالیتی قابل اجراست. یک برنامه تلفیقی برای تدریس

ریاضی :

- ۱- شمارش تعداد گام‌ها بچه‌های (۶ یا ۵ ساله)
  - ۲- اندازه (کوچک، کوچک‌تر، کوچک‌ترین، سبک، سبک‌تر، سبک‌ترین، همانند و ...)
  - ۳- مکان (جلو، جلوتر، جلوترین، بالا، بالاتر، بالاترین و ...)
  - ۴- زمان (امروز، دیرز، فردا، زود، دیر و ...)
  - ۵- پرش از ارتفاع (پرش زمینی، پریدن از روی طناب و ...)
  - ۶- ساختن شکل اعداد با بدن
  - ۷- کشیدن شکل اعداد روی شن و ماسه
  - ۸- درست کردن شکل اعداد و اشکال هندسی با طناب
  - ۹- حرکت روی زمین براساس اشکال، خطوط منحنی و زیگزاگ غیرمستقیم
  - ۱۰- استفاده از ساعت و نام بردن اعداد
  - ۱۱- توجه به صدای حیوانات و اجرای حرکات آنها و تقلید صدا
  - ۱۲- توجه به حرکات حیوانات و مقایسه حرکات آنها با دیگر حیوانات (طبقه‌بندی)
  - ۱۳- گوش کردن به ریتم موسیقی و شمارش ضرباهنگ
  - ۱۴- نقاشی کردن و کشیدن اعداد با مداد رنگی
  - ۱۵- بیان یک قصه مرتبط با اعداد
  - ۱۶- بازی «یک مرغ دارم»
  - ۱۷- خواندن شعر اعداد
  - ۱۸- اجرای پاتومیم (از اشکال و اعداد و حدس زدن آنها)
  - ۱۹- استفاده از کولاز (اعداد)
  - ۲۰- تمرین برای گرفتن شماره تلفن و آدرس
  - ۲۱- تعادل و بالانس و جاذبه، پاروزدن، اهرم، پرتاپ و پرتاپ توپ با ریتم موسیقی
  - ۲۲- مرتب کردن اشیاء براساس شکل و رنگ
  - ۲۳- اشاره به آسمان و شمردن ماه، ستاره و خورشید و نقش آفریدگار.
- شما می‌توانید با جمع‌بندی فعالیت‌های صورت گرفته مشخص کنید برای یک مفهوم (ریاضی) از چند روش تدریس و فعالیت استفاده کرده‌اید؟